

Cena IUS et SOCIETAS

IUS et SOCIETAS

Výběr soudce a jeho role ve společnosti

Autor: JUDr. Jakub Matocha

Studijní program: Teoretické právní vědy (doktorské studium), Právnická fakulta UK

„Prohlašuji, že jsem esej na téma *Výběr soudce a jeho role ve společnosti* zpracoval sám a uvedl jsem všechny použité prameny. Dávám souhlas s prvním zveřejněním své eseje vyhlášovateli soutěže nebo spolupracujícími institucemi v papírové či elektronické podobě.“

Ve Vsetíně dne 19. května 2016

JUDr. Jakub Matocha

Výběr soudce a jeho role ve společnosti

V současné době se mezi odbornou veřejností množí diskuze nad dalším směřováním justice, akcentující mj. pozici soudce a cestu za tímto povoláním. Jistým způsobem nevhodně nastavený systém pro kariéru soudce začíná být předmětem debat už i na právnických fakultách mezi studenty, neboť je všeobecně rozšířeným názorem, že se soudcem prakticky stát nelze, a to právě zásluhou netransparentního systému. Následující text nastiňuje možné dopady tohoto systému jak na životní příběhy jednotlivých subjektů, tak vnímání pozice soudce u veřejnosti. Ústřední myšlenkou celého následujícího pojednání je tzv. (ne)propustnost systému, ze které vyvěrají níže nastíněné negativa.

Předkládaný text se skládá ze dvou částí. První část pojednává formou bajky o příběhu pejska a kočky, kteří usilovali o pozici soudce. Uvedený příběh má lépe demonstrovat současnou situaci v oblasti přístupu do justice, a to právě optikou individuálních aktérů, kteří jsou následkem justičního procesu „odsouzeni“ k profesní kariéře, kterou nikdy nezamýšleli. Každá teoretická debata o nevhodnosti nastavených kritérií totiž ve svém důsledku vždy zahrnuje lidské osudy, na které bývá často zapomínáno. Předestřenou bajku je nutno vnímat jako úmyslně vypolarizované pojetí autorem vyslechnutého příběhu jednoho úspěšného západočeského advokáta. Druhá část textu následně pojednává o budoucím směřování povolání soudce s možnými dopady na společnost.

Část I: Bajka o kariérním soudci zvířátek

Činnost soudce zvířátek je v mnohých lesích považována za vrchol zvířecí právnické kariéry. Tento přístup je logickým důsledkem požadavků kladených na osobu soudce zvířátek, neboť soudcem se může a má stát zvířátko, která svými odbornými znalostmi, jakož i charakterovými vlastnostmi zaručí spravedlnost v její nejkryštalitější podobě. Tento ideální stav má však bohužel velice daleko ke stavu, který panuje v soudním prostředí lesů České republiky.

Následující zamyšlení vychází z fiktivního příběhu příběhů dvou zvířátek, absolventů stejné zvířecí právnické fakulty, žijících dva rozdílné zvířecí životy, vykonávajících dvě různé právní profese determinované právním osudem ovlivněným lesním právním prostředím.

Počátek

Předpokladem pro výkon jakékoliv zvířecího právního povolání je získání právního vzdělání na jedné ze čtyř zvířecích právnických fakult v České republice. V rámci studií je možné kromě povinných předmětů absolvovat i předměty tzv. povinně volitelné, které si každé zvířátko vybírá dle jeho preferencí, tj. dle vlastních představ o budoucím uplatnění a budoucí kariéře. Následně tak záleží na konkrétním jedinci, zdali si vybere volitelné předměty náročnější či jeho výběr bude směřovat na předměty, jejichž zakončení předchází příprava studenta v rádech hodin. Ostatně obdobný charakter své životní právní cesty lze analogicky vztáhnout taktéž na celé studium zvířecí právnické fakulty. Jak tvrdí pořekadlo, každý je sám svého štěstí strůjcem. Proto spokojí-li se některá zvířátka se špatnými studijními výsledky a nedostatečnými znalostmi práva, nelze jim nic vytýkat. Vzdělávací systém takto nastavený bohužel produkuje i takové zvířecí právníky. Bylo by zcela bláhové si namlouvat, že si všechna tuzemská zvířátka svého vzdělání, popř. příležitosti získat vzdělání, váží a k možnosti studovat přistupují zodpovědně.

Výše uvedený stav byl nastíněn zcela záměrně, neboť je důležitý pro pochopení příběhu oněch dvou spolužáků pejska a kočičky – studentů zvířecí právnické fakulty.

Cesta studiem

Student pejssek byl opravdový pes. Studium práv bral zcela zodpovědně, vyhýbal se bujarým zvířecím večírkům, na zkoušky si nechával vždy dostatečný čas a prostor, neboť ze zkušenosti věděl, že čím více se do práva ponoří, tím více si uvědomí, jak je vše složité a nejasné. Výběry volitelných předmětů taktéž volil s ohledem na jejich budoucí uplatnění v praxi. V rámci zdokonalení a aplikace svých znalostí začal pejssek již na zvířecí právnické fakultě pracovat na studentských pozicích v advokátních kancelářích či vyhledával neplacené praxe a stáže. Koneckonců jak se říká, práce přece šlechtí. Navzdory pracovnímu nasazení dokázal pejssek dokončit fakultu v řádném termínu, což se mnohým ostatním zvířátkům nedaří.

Oproti pejskovi byla kočička přesný opak. Učebnici kočička neotevřela, jak byl semestr dlouhý, vždy se snažila vyhledávat a absolvovat snadné volitelné předměty, neboť myslet na budoucnost kočička jednoduše neuměla. S ohledem na její přístup ke studiu nebyly její studijní výsledky nijak závratné, což způsobilo, že kočička dostudovala zvířecí právnickou fakultu o rok později než pejssek. Kočička se v umění práva nijak dál nezdokonalovala, a proto jakoukoliv nepovinnou praxi z principu odmítala. A pracovat? Kdepak, kočička se raději na sluníčku vyhřívala.

Po škole

I přišel čas dokončení studií a zvířátka měla nastoupit do zaměstnání. Jelikož pejssek působil v advokátní kanceláři na studentské pozici, rozhodl se po ukončení školy využít nabídky na zaměstnání a do této kanceláře nastoupil na absolventskou pozici. Jedním z pejskových důvodů pro rozhodnutí byly samozřejmě peníze, neboť ačkoliv práce šlechtí, ne každá pracovní pozice je honorována tak, aby uživila rodinu.

Naproti tomu kočička v závěru posledního ročníku zvířecích studií v porovnání se svým okolím se zděšením zjistila, že nemá žádné zkušenosti a oproti jiným zvířátkům opravdu nic neumí, ba dokonce ani povinnou látku ze školy. Kočička tak po tomto svém zjištění ihned začala shánět jakoukoliv dostupnou, placenou či neplacenou praxi v jakémkoliv oboru práva. Netrvalo to dlouho a kupodivu kočička zaměstnání našla – na místním zvířecím soudě. Vzhledem k tomu, že kočička bydlela blízko hranic lesa, kde končilo zvířecí území a začínalo území lidí, nebylo o dané místo na soudě téměř zájem. Do okrajových částí lesa se zvířátkům

z nějakého důvodu nechtělo. Navíc jí bylo slíbeno, že pokud by kočička úspěšně zakončila zvířecí právnickou fakultu, mohla by na daném zvířecí soudě nastoupit na místo vyšší zvířecí úřednice.

Zvířecí správa je v jistých ohledech dobrá volba a jak jí bylo slíbeno, tak se stalo. Kočička po ukončení studia nastoupila na místo na zvířecím soudě. Paradoxně se však jednalo o pozici na úseku, kterému se celou dobu zvířecích studií vyhýbala. Kočička danou oblast práva nikdy neovládala a na zvířecí právnické fakultě nikdy volitelný předmět v této oblasti neabsolvovala. Ani nepomyslela na to, že by se touto oblastí mohla kdy v životě zabývat. Inu, cesty osudu jsou nevyzpytatelné.

Zkušenost

Pejsek pracoval ve dne v noci. Pracovní zátěž byla enormní a volného času na rodinu minimum. Pejsek ve snaze zaopatřit svoji rodinu pracoval tak usilovně, že více času než doma strávil v kanceláři. Jednoho dne však pejskovi došlo, že jeho rodina netouží po hmotných statcích, nýbrž po tom, aby s nimi pejsek strávil nějaký čas. K čemu jsou peníze, když si je zvířátko nemůže užít s těmi, které má rádo, pomyslel si pejsek a začal se poohlížet po jiném zaměstnání. Kritériem výběru bylo profesní naplnění v daném oboru, jakož i denní rozsah práce umožňující plnohodnotný rodinný život.

Při prohlížení nabídek zaměstnání zaujala pejska tehdy vyvěšená nabídka práce coby asistent zvířecího soudce. Jednalo se o odvětví práva, kterému se pejsek vždy věnoval, a tak se rozhodl přihlásit do výběrového řízení. Zvířecí soud email od pejska zaregistroval, nicméně jakákoliv další informace již nepřišla. Po necelých dvou týdnech obdržel pejsek zprávu ze zvířecího soudu, prostřednictvím které mu bylo velice stručně oznámeno, že daná pozice byla obsazena jiným zvířátkem. Pejsek na základě svých zkušeností a všeobecné představy čekal výběrové řízení zahrnující např. kolo psychotestů, kolo odborných znalostí, kolo zahrnující pohovor atd., nicméně nic neříkající stručný email opravdu nečekal. Je až zarážející, že na tak významný post nebylo vedeno výběrové řízení s cílem vybrat ty nejlepší, pomyslel si pejsek. Zcela netransparentně došlo k obsazení volného místa, aniž by proběhlo jakékoliv výběrové řízení.

Dle vyjádření krtka, zkušeného právního matadora v justici a předsedy zvířecího soudu na jihu lesa, neměl pejsek nejmenší šanci získat danou pozici. Důvodem byla

skutečnost, kdy zvířátka na soudě mezi sebe nechtějí vpustit někoho, kdo pochází z jiného právníckého stavu zvířátek. Výsledkem je pak situace, ve které je prakticky nemožné dostat se z jednoho zvířecího právníckého stavu do druhého.

Uvedenému tvrzení nechtěl pejsek věřit, a proto kontaktoval svoji starou známou ze studií – kočičku. Na základě svých zkušeností kočička potvrdila krtkovo tvrzení o nepropustnosti systému. A jelikož byla kočička velice sdílná, svěřila se dále pejskovi o tom, že v důsledku nedostatku „kvalitního“ personálu na jejím soudě již brzy nastoupí na místo asistenta zvířecího soudce. V zápalu nadšení a otevřených příležitostech pak kočička také přiznala, že si již brousí dráčky na místo soudce na jejím úseku, neboť na kraj lesa pořád nikdo nechce jít.

Oborové intermezzo

Po neúspěchu ve „výběrovém řízení“ na místo asistenta zvířecího soudce zkusil pejsek štěstí u lesního zastupitelství. Ani tady však nebyl úspěšný, neboť veškerá místa byla obsazena zvířátky, která byla ochotna akceptovat nedostatečně placený režim vyššího zvířecího úředníka s vidinou na budoucí jmenování čekatelem a následně zvířecím zástupcem.

I obrátil pejsek svou pozornost na profesi zvířecích notářů. Zde by snad zaměstnání našel, nicméně pomýšlet na vlastní zvířecí úřad nemohl, neboť limitovaný počet úřadů byl beznadějně obsazen. Nadto si pejsek povšiml, že zvířecí notářskou profesi vykonávaly snad celé zvířecí rodiny již po generace – medvědi, srnky, ovce Bohužel pejsek do žádné z rodin nepatřil.

Zhodnocení po čase

Uběhlo několik let, a jak si myslíte, že příběh pejska a kočičky dopadl? Kočičce se opravdu podařilo její záměr zrealizovat bez většího úsilí a stala se zvířecí soudkyní v oboru práva, které nikdy nechtěla dělat. Naproti tomu se pejskovi nepodařilo prostoupit nepřekonatelnou bariéru zvířecích profesí. Vzhledem ke svým znalostem a dovednostem pejsek dodnes úspěšně zastupuje ostatní zvířátka před lesními soudy z pozice zvířecího advokáta.

A jestli je pejsek z uvedené zkušenosti ještě smutný? Svým způsobem ano, pejsek je smutný především ze dvou důvodů. Prvním důvodem jsou situace, kdy se profesně setká s kočičkou, která má v jednotlivých případech vždy poslední slovo coby státní autorita. Sebelepší právní argumentace mnohdy pejskovi nestačí, aby kočičku přesvědčil o správných právních závěrech. Druhou příčinou pejskova smutku je celé fungování systému napříč profesemi, kdy více než individuální kvality rozhoduje nevyzpytatelný právní osud.

Ale opravdu to byl právní osud nebo takto nastavený systém, který zapříčinil, že se z pejska stal úspěšný advokát namísto soudce? Inu, jak se říká: zvířátko míní, život mění. A jelikož se jedná o zvířecí bajku obsahující na závěr poučení, můžeme si jedno analogicky vypůjčit z bajky Myš a býk¹ a uzavřít náš příběh následovně: *„tělesná velikost a síla nejsou pokaždé rozhodující.“*

¹ Bajka je součástí Ezopových bajek.

Část II: Zamyšlení

Uvedený příběh se pokusil demonstrovat situaci v právních profesích v České republice a cestu za kariérou soudce. Vzhledem k tomu, že se popsany příběh, ačkoliv nadsazený nicméně s pravdivým základem, odehrál již několik let nazpět, je zřejmé, že popisovaný problém není záležitostí posledních let, nýbrž se jedná o dlouhotrvající stav. Současný systém je dle mého názoru nastavený zcela nešťastně, zejména právě s ohledem na tzv. neprostopnost systému. Poměrně často totiž dochází k situacím, kdy jsou jednotliví uchazeči o post asistenta soudce či vyššího soudního úředníka bez dalšího odmítnuti. Pravý důvod odmítnutí se taktéž může lišit dle toho kterého právního stavu. Mnohdy je důvodem odmítnutí právě ona uzavřenost systému doplněná o příslušnost jedince k danému právnímu stavu, který je vnímám zcela opozičně ke stavu vyhláující volné místo.

Nejtypičtějším příkladem neprostopnosti systému je snaha přejít z advokacie do soudnictví či na státní zastupitelství. Bohužel soudní soustava vnímá advokátní stav zcela negativně a zapomíná na hlavní poslání advokátů – poskytovat právní rady klientům a provázet je napříč komplikovanými soudními řízeními. Jsou to pak zejména advokáti, kteří státním orgánům sekundují v kontrole nad spravedlivým procesem. Nicméně toto negativní vnímání není omezeno pouze na advokátní stav, nýbrž se dotýká i jiných povolání. Osobně si nedokáži uvedenou nevoli jednotlivých stavů mezi sebou vysvětlit. Vždyť na slavnostní promoci při ukončení právnické fakulty absolventi přísahali, že budou ctít právo a toto vykonávat v zájmu a blaha obce, jakož i naplňovat ideje spravedlnosti. Na Právnické fakultě Masarykovy Univerzity absolventi např. slibují, že budou vždy usilovat o to, abych svých, na univerzitě nabytých, vědomostí, užívali ve prospěch naplňování idejí spravedlnosti a právního státu.²

Výchozí nastavené hodnoty by měli mít všichni právníci minimálně společné. Osobně pak nerozumím tomu, že pokud máme všichni alespoň částečný stejný záměr – vykonávat právo v zájmu společnosti, proč jsou jednotlivé právní stavy natolik odlišné a vůči sobě mnohdy až nevraživé. S ohledem na provedenou přísahu a určitý blahobyt celé společnosti by bylo vhodné respektovat ostatní právní profese jako sobě rovné. Bohužel toto dnes neplatí ani napříč jednotlivými právními profesemi, ani ve společnosti. Jednotlivé stavy sebou navzájem latentně pohrdají, přičemž odraz jejich vnímání se následně odráží i v široké společnosti. Mezi laickou veřejností jsou pak soudci arogantní nadlidi, státní zástupci pošťáci, exekutoři

² Čl. 47 odst. 2 Statutu Právnické fakulty Masarykovy Univerzity.

zloději, notáři berou peníze za nic a advokáti jsou ztělesněné zlo. Uvedenému nazírání bezesporu přispívá i politický a mediální obraz jednotlivých povolání. Takové nazírání na jednotlivé profese jistě nevzniklo ze dne na den, nicméně je dle mého názoru na čase společnost vymanit z jejich předsudků a navrátit jednotlivým stavům jejich důstojnost. Jak se říká, pokud chceme něco měnit, měli bychom vždy začít u sebe. Uvedené platí tím spíše pro celé profesní stavy. Za začátek uvedené cesty proto považuji obnovu respektu napříč jednotlivými profesemi. Uvedený předpoklad pro pozitivní vnímání právníků ve společnosti uvádím záměrně, neboť vzájemný respekt jde následně ruku v ruce s výše uvedenou otevřeností systému, který umožní, že nadaný jedinec dosáhne „vrcholného“ postu soudce.

Dva modely soudce

Jak se tedy stát soudcem? Kočička z výše uvedené bajky takovou otázku nikdy neřešila, neboť nemusela. Nicméně pro ostatní zájemce jistý pseudonávod, jak se stát soudcem, poskytuje zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, podle kterého může být soudcem jmenován plně svéprávný a bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání, jestliže jeho zkušenosti a morální vlastnosti dávají záruku, že bude svou funkci řádně zastávat, v den ustanovení dosáhl věku nejméně 30 let, právnické vzdělání dosáhl v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice, složil odbornou justiční zkoušku a naplnil podmínky lustračního zákona. Ale jak se doopravdy stát soudcem? Jednoduchý návod zní: nejdřív se musí vystudovat jedna ze čtyř tuzemských právnických fakult. Pak se musí projít psychotesty a dalšími zkouškami. Pokud uchazeč uspěje, stráví u soudu tři roky jako čekatel. Následně složí justiční zkoušky, a když ho ministerstvo spravedlnosti navrhne, čeká, až ho prezident jmenuje.³

Zákon sice formalisticky stanoví základní předpoklady, přičemž dále již s požadavky na soudce nepracuje. Uvedený přístup je zcela nesprávný, neboť osoba soudce si jistě zaslouží pozornost více. Dr. Šimáčková k osobě soudce uvádí, že *„soudce je osobou bojující na straně vlády práva, která je mnohem slabší než vláda většiny. Žije ve společnosti nechápající obrovskou odpovědnost a odborná i etická dilemata, která musí řešit. Žije ve společnosti, jejíž*

³ Česká advokátní komora. *Kolik je vám let, pane soudce*. Online text, dostupné na (<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=747>).

politici představitelé vnímají vládu práva jako pro ně neakceptovatelné omezení jejich moci většiny, kterou na chvíli ukořistili.“⁴

Jakým způsobem tedy generovat a vychovávat soudce? Odpověď na tuto otázku se pokouší vyřešit teoretická debata již mnoho let. Ústředním motivem této debaty je především otázka, zda by měli být soudcem tzv. kariérní soudci, tedy lidé, kteří se již ve škole rozhodli, že budou soudci, přičemž po absolutoriu vysokoškolského vzdělání nastoupili do justice, nebo spíše odborníci z praktického právního života (státní zástupci, advokáti, právníci z úřední či podnikové praxe), případně z akademického prostředí.

Podle některých názorů by měl být výběr soudců založen na *principu výchovy vlastních zdrojů*, neboť „*nejkvalitnější soudci mohou vyrůst pouze v justičním prostředí po získání veškerých pracovních a odborných návyků, které jim předají zkušenosti kolegové*“.⁵ S uvedeným principem zásadně nesouhlasím, neboť zde hrozí (a mnohdy jsme toho svědky) riziko bezhlavého přejímání negativních návyků bez jakékoliv další reflexe.⁶ Tábor první tedy klade důraz na uzavřenost systému a výchovu tzv. kariérních soudců.

Nesouhlas s uzavřeností systému je mottem druhého tábora této diskuze. Tak např. bývalá ústavní soudkyně Ivana Janů v odlišném stanovisku k nálezů Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 18/06 prosazuje názor, že soudnictví by mělo být otevřenou soustavou, do které mají přístup též osobnosti z ostatních právnických profesí, zejména advokacie, státního zastupitelství, akademické obce. Tak malá země jako je Česká republika si nemůže dovolit, aby prostředí, ze kterého se mohou soudci rekrutovat, bylo nelogicky zužováno. Rovněž Eliška Wágnerová, bývalá soudkyně Nejvyššího a Ústavního soudu, se domnívá i v návaznosti na opuštění vypjatého právního pozitivismu v rozhodování evropských soudů, že „*životem nedotčený soudce už není žádán. Protože právo přestalo být jen vědou o sobě samém, nýbrž je o životě, musí život znát i jeho interpret.*“⁷ V neposlední řadě taktéž předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský zastává přístup, ve kterém by se soudy otevřely advokátům, státním zástupcům nebo právníkům z velkých firem a kdy lze „*za ideál považovat anglosaský svět, kde nejlepší a nejúspěšnější advokáti opustí na vrcholu sil svoji kancelář*

⁴ Šimáčková, K. (2016): *Jak vybírat ty správné soudce*. Online text, dostupné na (http://www.simackova.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=22&Itemid=34).

⁵ Ondruš, R: Citováno dle Šimáčková, K. *Op. cit.*

⁶ Srov. např. opičí experiment (Stephenson, G. R. (1967). Cultural acquisition of a specific learned response among rhesus monkeys. In: Starek, D., Schneider, R., and Kuhn, H. J. (eds.), *Progress in Primatology*, Stuttgart: Fischer, pp. 279-288).

⁷ Šimáčková, K. *Op. cit.*

*a stanou se okresními soudci.*⁸ S uvedeným názorem skupiny „otevřenost systému“ se zcela ztotožňuji, neboť v opačném případě budeme svědky obdobných případů, které jsou popsány v bajce o pejskovi a kočičce. Společnost by dle mého názoru přeci měla chtít mít za osoby soudce jen ty nejlepší.

Bílá kniha

V nedávné době byla přestavena tzv. Bílá kniha, která by shrnovala všechny otázky kolem tuzemské justice se zaměřením na její přednosti, problémy a možnosti jejich řešení. Tato tzv. Bílá kniha by pak měla být zásadním podkladem k debatě napříč politickou reprezentací a justicí. Představených novinek je v Bílé knize celá řada, přičemž kniha reflektuje názor Ministerstva na další směřování justice.

Podle převzatého úryvku z této knihy by „česká justice měla být i nadále organizována jako kariéerní. Musí existovat jasná cesta, kterou se zájemce o funkci soudce od počátku bude ubírat, a jasné požadavky, které musí splnit, aby se soudcem stal. Ačkoli by zkušení právníci neměli být zcela vyloučeni z možnosti stát se soudcem, existující „boční vchody“ do systému (justiční čekatelé, s kterými nyní počítají právní předpisy, a asistenti soudce a další právníci vně systému podle posledního vývoje) musí být minimalizovány.“⁹

Nový koncepční dokument navržený ministerstvem tedy prosazuje kariéerní model soudce a zároveň se přímo chystá eliminovat „boční vstupy“ do justice, čímž celý systém systematicky uzavírá. Tento přístup není dle mého názoru správný. Naopak souhlasím s názorem Petra Holuba, podle kterého by *„soudci měli být vybíráni v otevřených výběrových řízeních s jasně nastavenými pravidly. Pravidla musí být shodná pro všechny uchazeče, jak pro ty z řad justičních koncipientů, tak pro ty z řad jiných právnických profesí.“¹⁰*

Samotné zakotvení výběrového systému však ještě neznamená záruku opravdu spravedlivého výběrového řízení. Některé z dnešních profesních zkoušek fungují tak, jak jsem byl vyrozuměn, že tyto může formálně vzato složit každý s právním vzděláním, reálně však

⁸ Česká advokátní komora. *Op. cit.*

⁹ Vávra, L. (2016): *Bílá kniha, kapitola I., O soudcích - Část první*. Právní prostor. Online text, dostupné na (<http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/bila-kniha-kapitola-i-o-soudcich-cast-prva>).

¹⁰ Česká justice. *O Bílé knize justice debatují i na okresních soudech*. 2016. Online text, dostupné na (<http://www.ceska-justice.cz/2016/02/o-bile-knize-justice-debatuji-i-na-okresnich-soudech/>)

mají šanci pouze ti jedinci, kteří v dané instituci působí již několik let. Mechanismem naznačené cílené limitace je zcela specifická formulace a zaměření otázek, které mnohdy reflektují právě vnitřní chod a zavedenou praxi daných institucí. Problému neznalosti vnitřních systémů se dotýká i Holub, který dodává, že *„je naivní představa, že vynikající akademik, advokát, notář či státní zástupce může ze dne na den začít plnohodnotně vykonávat funkci soudce. Určitá doba přípravné praxe je i u těchto osob nezbytná.“*¹¹ S uvedeným tvrzením zcela souhlasím, neboť období přizpůsobení je u odlišné profese zcela jistě zapotřebí, nicméně tyto požadavky nesmí být přímo či nepřímo diskriminující.

Co se týče nově nastavených pravidel, Bílá kniha navrhuje mj. také vznik přijímacích či hodnotících komisí. Ačkoliv by jejich složení mělo zaručovat demokratičnost celého procesu, nemohu se zbavit myšlenky na tradiční nahlížení na kandidáty z jiných oborů, podle které advokát je jednou pro vždy advokátem a exekutor jednou provždy exekutorem. Postupná změna tak může nastat až personální obměnou „nepokrokových“ členů komise, tedy ke změně může dojít pouze v situaci, kdy komise budou obsazeny zastánci druhého názorového tábora uznávajícíí prostupnost systému.

¹¹ Česká justice. *Op. cit.*

Závěr

Vzpomeňme na bajku uvedenou v první části tohoto textu, kdy se nadějný pejsek díky jeho prvotní volbě nemohl do justice dostat, zatímco lenivé kočičce spadl post soudce přímo do klína. Nelze než uzavřít, že současný systém právních profesí a jejich prostupnosti je zcela netransparentní „kočkopes“ a bohužel často straní „kočičkám“. V České republice tak může dojít k situaci, ve které bude post soudce obsazen jedincem bez jakékoliv osobní a přirozené autority, přičemž jediná jeho autorita bude vyplývat ze státem uznaného a formulovaného postavení. K této přirozené a zdravé autoritě Dr. Šimáčková dodává, že je „*pro vládu práva nesmírně důležité, aby soudní rozhodnutí byla přesvědčivá a občany akceptovatelná. Soudní výklad zákonů pak musí být takový, že sice tyto zákony akceptuje, avšak nepřipustí takovou jejich aplikaci, která by byla nespravedlivá a v rozporu s hodnotami společnosti (...). Společnost musí soudce ctít jako představitele vlády práva a současně bude vládu práva akceptovat jen tehdy, pokud jí bude zprostředkována kredibilními osobnostmi přesvědčivým způsobem.*“¹² Takový předpoklad však v České republice prozatím splněn není. Ústavní soudce Jaromír Jirsa k osobě soudce uvedl, že „*pozice soudce není u nás chápána jako naprostý vrchol.*“¹³ V této části má Jirsa zcela jistě pravdu. Bohužel skrze tuto pravdu nebudou soudci v České republice nikdy zasluhovat tolik respektu, kolik by zasluhovat měli.

¹² Šimáčková, K. *Op. cit.*

¹³ Česká advokátní komora. *Op. cit.*